

Muzejní čtvrtletník

Muzeum Českého ráje v Turnově

zdarma

číslo 2/2013, ročník X.

Podrobný program Staročeských trhů

Program všech představení najdete na s. 3

Muzejní noc se blíží!

Co se bude dít, zjistíte na s. 5

Výstava horolezeckých fotografií

Horolezci opět v muzeu!
Podrobnosti najdete na s. 2

Karel Janák – výstava

O výstavě z díla turnovského výtvarníka více na s. 4

MEDAŘI – VÝSTAVA O VČELAŘSTVÍ, VČELÁCH A MEDU

Výstava k výročí 110 let turnovského včelařského spolku

Na letošní jaro jsme si nachystali téma, které vás určitě potěší. Vždyť co se s jarem pojí více, než rozkvetlé květiny a bzukot pilných včel?

Naše výstava naváže na již proběhlé akce, které se jako připomínky výročí jednotlivých včelařských spolků konaly v nedávné době například ve Vrchlabí, Jičíně či Lomnici nad Popelkou. Také my našim návštěvníkům představíme řadu historických i zcela moderních nástrojů a pomůcek, kterými se včelaři při své činnosti už více než sto let obklopují. K vidění tak budou ukázky různorodého včelařského vybavení, které pochází například ze sbírek Ná-

rodního zemědělského muzea v Kačíně, z okolních muzeí, a také z domácností samotných členů turnovského včelařského spolku, a především z bohaté kolekce významného sběratele včelařských propriet, pana Josefa Kysely z Jinolic. *Pokračování na s. 2*

ČESKÝ GRANÁT NA SVĚTOVÝCH VÝSTAVÁCH

Šedesát let již v Turnově působí Družstvo umělecké výroby Granát a za tu dobu se, podobně jako zdejší šperkařská škola, stalo významným fenoménem turnovského a vůbec českého zlatnictví. Vedle tisícových sérií klasických granátových šperků se v jeho dílnách příležitostně zrodily i unikátní kusy, jimiž družstvo přispělo k lesku národních expozic na světových výstavách, především pak v Bruselu roku 1958. Zlatý závěs ve tvaru dutého prořezávaného vejce uvnitř vysazený granáty, který podle návrhu prof. Jana Nušla provedli mistři z vývojové oddělení, si z bruselského Expa odnesl Velkou cenu. Také šperky pro Expo 1972 v Ósa-

Pokračování na s. 4

STAROČESKÉ ŘEMESLNICKÉ TRHY 19. ROČNÍK JE TADY!

Letošní ročník opět přinese vynikající koncerty a skvělá divadla pro všechny generace. A jako vždy nabídne prodej řemeslných výrobků výborné kvality. Při jeho přípravě jsme se rozhodli částečně změnit výběr řemeslníků s cílem představit především ty, kteří jsou držiteli certifikátů *Nositel tradice lidového řemesla*, nebo *Mistr rukodělné výroby* či certifikátu *Regionální produkt* z jednotlivých oblastí České republiky. Chceme představit ty nejlepší u nás!

Dobrá hudba, divadlo, tradiční řemesla, jídlo, setkání s přáteli...

Archeologové v zimě

První měsíce roku 2013 nás mile překvapily. Na rozdíl od předchozích let, kdy jsme zimu trávili při archeologických výzkumech na stavbách ve sněhu (v lepším případě) nebo v bahně (to spíše), jsme se tentokrát mohli věnovat zpracování výsledků záchranných akcí z předchozího roku. Připravili jsme dvě náleзовé zprávy v rozsahu téměř tří tisíc stran. V jednom případě šlo o zprávu ze záchranného archeologického výzkumu v průmyslové zóně na Vesecku v souvislosti se stavbou výrobního závodu KAMAX, kde jsme objevili vesnici z období mladšího pravěku. Zdejší průmyslové zóně věnujeme pozornost již od roku 2004. Objevili jsme přes šest tisíc zahloubených objektů a cca dvě stovky pozůstatků nadzemních dřevěných staveb. Prokázali jsme zde nepřetržité osídlení po patnáct století od střední doby bronzové až po konec starého letopočtu.

Druhá náleзовá zpráva vycházela z výsledků záchranného výzkumu před stavbou výrobní haly společnosti VYVAPLAST v areálu významné archeologické lokality Turnov – Maškovy zahrady. Přestože nová výrobní hala měla pouze nahradit starší, již nevyhovující objekt, byly při zemních pracích pro základové patky objeveny zahloubené objekty pravěkého stáří. Poté jsme zde našli a prozkoumali celkem 33 sídlištních jam; ve většině případů šlo o zásobní jámy (síla) a pozůstatky nadzemních konstrukcí staveb. Prokázali jsme osídlení ve starší době železné v 8.–7. stol. př. n. l. a dále pak v závěru mladší doby římské v 3./4. stol. n. l. Interpretaci zásobních jam z mladší doby římské i starší doby železné potvrdila jednoznačně i paleobotanická analýza, která prokázala přítomnost pšenice seté, pšenice dvouzrnky, ječmene obecného, žita setého a prosa.

Výsledky výzkumu z roku 2012 skvěle doplňují naše dřívější informace o osídlení západní části Maškových zahrad. Jámy ze starší doby železné mohou souviset s výrobním okrskem, jehož pozůstatky jsme našli v roce 1995 při archeologickém výzkumu při stavbě areálu Technických služeb.

Za velmi zajímavý pokládáme zejména objev sídlištních jam z mladší doby římské. Ve vzdálenosti 120 m severovýchodně od prostoru zkoumaného v roce 2012 jsme totiž v roce 2000 objevili pozůstatky stejně starého germánského dvorce. Tyto nově objevené sídlištní objekty svědčí o daleko hustším osídlení levobřežní nivy řeky Jizery na okraji dnešního Turnova germánským etnikem, než jsme si dosud mysleli.

Jan Prostředník

HOROLEZECKÁ FOTOGRAFIE – VÝSTAVA

V úterý 14. května v půl páté odpoledne bude v muzeu slavnostně zahájena výstava horolezeckých fotografií, kterou bychom rádi navázali na výstavu z loňského roku s názvem „Jistíš mě?“. Horolezecké téma je u nás i stále otevřené a neustále na něm pracujeme. Na rozdíl od výstavy v minulém roce ovšem nebude k vidění historické ani současné horolezecké vybavení, to si, s dovolením, necháme na plánovanou horolezeckou expozici, jejíž příprava už pomalu ale jistě vrcholí. Díky vystaveným fotografiím se ale na použití horolezeckých pomůcek podíváme v praxi. Bude se jednat o výstavu průřezovou, a to po všech směrech – časem i prostorem. Především však půjde o průřez fotografickým uměním lidí spojených s tímto tématem, kteří se uvolili a s výstavou nám pomohou. V tomto ohledu to bude více výstava samotných lezců-fotografů než muzejníků, ale vzhledem k tématu to věci jistě prospěje (sondou mezi naše kolegy se dá poměrně snadno dojít k jasnému závěru, že z našeho kolektivu bychom mnoho horolezeckých fotografií nezískali). Naším cílem je připravit návštěvníkům snímky, jejichž autoři budou současně také jejich ústředními postavami, takže na jedné fotografii bude zachycen autor fotografie jiné. Doufáme, že bude-li výběr fotografií ponechán na lezcích samotných, dostanou se k nám obrazy zajímavé jak pro laickou veřejnost, tak i pro horolezecky aktivní část návštěvníků. Vymezili jsme si pouze ústřední téma – lezci v Českém ráji.

Jiří Mašek.

Pokud sami lezete, fotíte a rádi byste vystavili své fotografie, ozvěte se nám (marek@muzeum-turnov.cz). Výrobu fotografií a jejich adjustaci zajistíme!

Vernisáž výstavy proběhne v úterý 14. května v 16.30, navštívit ji budete moci do 30. června.

David Marek

MEDAŘI – VÝSTAVA O VČELAŘSTVÍ, VČELÁCH A MEDU

Dokončení ze s. 1

Stěžejním cílem výstavy je osvětlení a připomenutí dlouhé historie místního včelařského spolku, v touze po informacích uspokojíme však i „nevčelaře“, kterým přiblížíme hlavní rysy včelařské činnosti i zábavné zajímavosti ze života včelího společenství. O tematické entree do výstavy se postarají historické fotografie lidové architektury v Pojizeří, které zachycují včelaření v regionu na přelomu 19. a 20. století, vystavené snímky včelínů na pozadí lidových stavení pocházejí ze sbírek turnovského muzea a Vlastivědného muzea pro Vysoké nad Jizerou a okolí. Výstavu doprovodí bohatý kulturní program, který zahájí tematické tvůrčí dílny připravené muzejními lektorkami. Se včelařstvím a příbuznými tématy je spojena také letošní muzejní noc, která se odehraje v sobotu 18. května (blíže na s. 5).

Doprovodný program k výstavě vyvrcholí v rámci Staročeských řemeslnických trhů, kdy proběhnou přednášky, dílny a rozšíří se možnost zakoupit si mnoho včelařských produktů

i pomůcek. Chybět nebude medovina ani medové pivo. (Podrobnosti sledujte na vývěsních plochách a webových stránkách muzea).

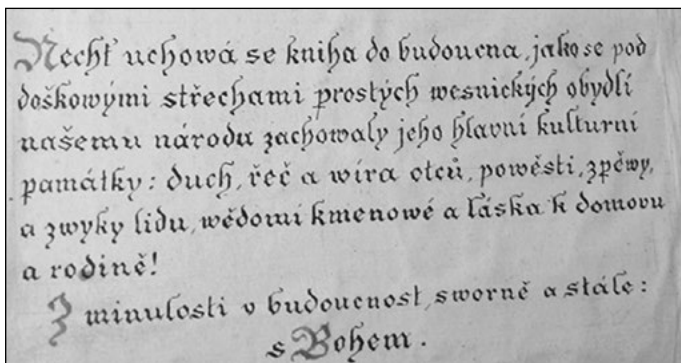
Věříme, že nejen včelaři, ale také zájemci o včelaření a o regionální historii obecně si najdou cestu do muzea a připravovaná výstava je potěší.

Výstava bude zahájena ve čtvrtek 18. dubna v 16.30 a potrvá do 2. června.

Lenka Laurynová

JAK SE VYPLÁČÍ NATÁČET PRO TELEVIZI

Jednoho prázdninového večera se na konci *Zpráv z regionu* České televize objevil náš depositář starých tisků – o natáčení a vysílání jsme vás informovali v čísle 4/2012 Muzejního čtvrtletníku. V reportáži jsme divákům stručně představili sbírku starých tisků a problematiku péče o ně. Jsme rádi, když o naši práci projeví zájem celostátní média a podaří se ji tak představit i lidem, kteří

se o muzea jinak moc nestarají. Tentokrát se nám ale reportáž vyplatila mnohonásobně víc. Po jejím zhlédnutí si totiž uvědomila paní ing. Jana Kautská, že pro její, z generace na generaci předávanou starodávnou bibli je naše sbírka a náš depositář tím nejlepším místem, a rozhodla se nám ji věnovat. Nejedná se o bibli ledajakou, ale o 5. vydání Melantrichovy bible z roku 1577! Vyšla tedy v době vlá-

dy císaře Rudolfa II. a nese v sobě i podpis pátera Antonína Koniáše. Pravidelní čtenáři už vědí, že souboru česky tištěných biblí si v naší sbírce velmi vážíme, neboť je téměř úplný, a proto jsme takový vzácný přírůstek jen uvítali. Tento konkrétní exemplář má navíc dobře zmapovanou svoji historii, což je velmi ojedinělé. Na přídeštní knihy je vpleten lístek, který napsal turnovský malíř Jan Prousek. Obsahuje informace o pouti bible dějinami a vlastenecký dovětek. Naposledy knihu získal v roce 1901 předek paní Kautské pan Karel Řezníček, který zrovna na Hrubé Skále stavěl svou výstavní vilu. Při této příležitosti Jan Prousek knihu opatřil oním lístkem.

Za takový vzácný a regionálně neobyčejně přínosný dar paní ing. Kautské velmi děkujeme!

Alžběta Kulišková

A MUZEUM JE CO? Díl 3. Co muzejníci celé dny dělají?

Je to zvláštní, ale u některých profesí z nějakého důvodu přetrvává přesvědčení, že se jejich nositelé rozhodně nepřetrhnou a spíše jen v poklidu čekají na výplatní den. Možná to souvisí s ekonomickou výnosností dané profese, protože tento názor se velmi často týká zaměstnání nevýdělečných, u kterých je měření výsledků práce dost problematické. A proto přicházíme s tímto dílem našeho miniseriálu, v němž se na našem příkladu pokusíme vysvětlit, do jaké míry se to (ne)týká i muzeí.

Muzeum je instituce jako každá jiná, a proto se o její chod musí starat řada lidí. V první řadě jsou to odborní pracovníci, kteří vykonávají činnost, která je podstatou muzea – správu muzejních sbírek. U nás jich pracuje sedm. Co přesně jejich práce obnáší, přiblížíme v příštím díle. Jen s odbornými pracovníky by to ale muzeum daleko nedotáhlo. Stejně jako v každé jiné firmě, i zde musíme mít účetní, uklízečku a údržbáře, všichni mají na starost pět objektů – budovu muzea, budovu kanceláří (tj. dům U Bažanta), budovu depositářů,

Kamenářský dům a samozřejmě Dlaskův statek v Dolánkách. Dále potřebujeme zaměstnance, kteří se věnují návštěvníkům, tedy obsluhu muzejní pokladny a prodejny a průvodce v Kamenářském domě a na Dlaskově statku. Veřejnosti se věnují i naše kolegyně lektorky výtvarných aktivit, které pořádají výtvarné a zážitkové dílny pro školy i veřejnost a pravidelné kroužky pro děti, dospělé a seniory. Další z našich kolegyní má na starosti koordinaci a náplň všech veřejných kulturních programů, od vernisáží, koncertů, muzejních nocí, etnografických programů na Dlaskově statku až po program Staročeských řemeslnických trhů. Potřebujeme i kolegyni konzervátorku a kolegu výstavního výtvarníka, kteří obvykle pracují spolu a připravují výtvarné doplňky jednotlivých výstav a programů.

Výstavy – to je pravděpodobně to hlavní, co veřejnost vnímá jako muzejní práci, a jsou asi tím, co je nejvíce vidět. Je to však pouze špička ledovce (tj. muzejníkovy práce). Předchází jim dlouhodobá příprava, perfektní seznámení s danou problematikou, péče

o sbírkové předměty a jejich výborná znalost, protože teprve poté můžeme začít připravovat výstupy pro veřejnost. Ale o tom opravdu více až příště.

Náš kolektiv, tak jak jsme jej nyní představili, připravil loni celkem 30 výstav, kolem 40 kulturních akcí, 28 přednášek, přes 20 výtvarných a zážitkových dílen, zpracoval cca 5000 sbírkových předmětů, které připravil pro využití odborné veřejnosti, vedl praxi desítky vysokoškolských studentů, připravil, získal a úspěšně zpracoval 6 grantových úkolů, vydal několik knih a 4 čísla tohoto čtvrtletníku a obsloužil desítky badatelů. Nezdá se, že by toho bylo málo, co říkáte?

Alžběta Kulišková

PROGRAM STAROČESKÝCH TRHŮ

SOBOTA 25. 5. 2013

ATRIUM

- 10.30–12.00 **Portrait** – bluegrass
- 12.30–13.30 **Volupsije** – country
- 14.00–15.00 **Funny Grass**
- 15.30–16.30 **Rangers** – **Plavci**
- 17.00–18.00 **Greenhorns s Honzou Vyčítalem**
- 18.30–19.30 **Josef Fousek** s pořadem *Bez náhubku*

PARK

- 9.00–9.30 **Slavnostní zahájení Průvod a vystoupení trubačů**
- 10.00–11.00 **Brodanka**
- 11.30–12.30 **Starý časy** – pouliční hudební divadlo
- 13.00–14.00 **Hašlerka** – písně Karla Hašlera
- 14.00–14.30 **Kufr** – chůdové divadlo *Balada Nevěsty a Smrti*
- 15.00–16.00 **Pilgrim Pimple**
- 16.30–17.30 **Ivan Hlas Trio**

NEDELE 26. 5. 2013

ATRIUM

- 10.30–12.00 **TaPŠ Ilma**
- 12.00–12.30 **Téměř divadelní společnost** – pohádka *Jak Václav princeznu vyléčil*
- 13.00–13.45 **Téměř divadelní společnost** – pohádka *Čarodějnice z kumbálu*
- 14.–14.30 **Matičky** – loutková pohádka *Vařím, vařím pohádku*
- 15.00–15.30 **Téměř divadelní společnost** – pohádka *Zakletý les*
- 16.00–16.45 **Příhody kluka BomBardáka** interaktivní hudebně-divadelní představení

PARK

Festival worldmusic

- 10.00–11.00 **Mackie Messer Band**
- 11.30–12.30 **Benga Show**
- 13.00–14.00 **Jablkoň**
- 14.30–15.30 **Natalika**
- 16.00–17.00 **Szidi Tobias a band**

Aleš Bartoš
tel. 603 315 295
www.abzlatnictvi.cz
zakázková výroba šperků
Muzeum Českého ráje Turnov

NOC S ANDERSENEM 5. dubna

Noc s Andersenem se bude jako již tradičně odvíjet ve znamení spolupráce mezi turnovskou knihovnou, sdružením mládeže Žlutá ponorka a našim muzeem. V tomto roce se připojilo ke spolupráci i Kulturní centrum Turnov. Z této velké souhry a produkce vzniká bohatý rozmanitý program plný zážitků, pohádek, čtení a pohádkových postav, ve kterém si každý najde to své právě „andersenovské“.

Noc s Andersenem a čtenářský maraton pro velký ohlas proběhnou v několika místech najednou. Začátek programu spustí průvod pohádkových bytostí, které zasadí další Pohádkovník, dostanou od starosty klíč k městu a nakonec se odeberou na královskou audienci. Po dvorním plese se děti vydají na svá spací místa, kde pro ně bude připraven další program. A muzeum? Muzeum otevře pro nocležníky z knihovny a Žluté ponorky své temné studené sklepení a bude vyprávět pohádku o zvláštním a kouzelném Křesadlu... Slyšíte to skřípání křemene? Cítíte jiskry, které odskakují od kamene? Je právě 5. dubna 18.00 hodin a v Kamenářském domě zrovna začíná pohádka...

Tereza Nemethová

VÝTVARNÉ UMĚNÍ V ČESKÉM RÁJI

Po několika výstavách zaměřených na Český ráj ve výtvarném umění, které jsme uspořádali v minulých letech, se tentokrát zaměříme na výtvarné umění v Českém ráji. V širokém záběru od 18. století se tak objeví i figurální nebo moderní abstraktní tvorba a umělecké řemeslo od autorů z regionu. Výstava je koncipována jinak než ty předchozí, půjde „proti proudu času“, od současnosti ke generaci poválečných absolventů AVU a UMPRUM. Jejím významnou částí bude dar manželů Solovjevových, který jsme získali v letech 2004–2012. *Výstava bude zahájena 11. června.* -mc-

ČESKÝ GRANÁT NA SVĚTOVÝCH VÝSTAVÁCH

Slavný závěs Jana Nušla exceloval na Expu 1958.

Dokončení ze s. 1

ce navrhli naši přední umělci Josef Soukup, Libuše Hančarová či Eva Havelková. Kromě našeho Granátu je realizovala pražská Umělecká řemesla.

Díky spolupráci s pražským Uměleckoprůmyslovým muzeem a Moravskou galerií v Brně uvidíme brzy tyto předměty v Klenotnici našeho muzea společně s moderními kreacemi dalších šperkařských osobností, například Josefa Symona. Mezinárodní úspěchy turnovského granátového šperku jsou ale i mnohem staršího data. Práce ze zdejší šper-

kařské školy pravidelně získávaly zahraniční ocenění už od začátku 20. století, třeba v roce 1904 to byly dvě zlaté medaile na světové výstavě v severoamerickém St. Louis, v roce 1906 bronz z výstavy v Londýně a další ceny z Monzy, Stockholmu atd. Především ale upoutaly v Paříži na proslulé Výstavě dekorativních umění, odkud si kromě Grand Prix pro školní expozici odvezl zlatou medaili za návrhy granátových šperků tehdejší ředitel Antonín Karč. Poté přišly hned dvě Velké ceny, opět z Paříže 1937, a další mohly následovat, ale školní ko-

lecke připravená pro světovou výstavu v New Yorku v roce 1939 již vinou německé okupace do zámoří neodcestovala. Expozici *Český granát na světových výstavách* uvedou právě školní šperky z období secese a art-déco. Závěr budou naopak tvořit nejnovější solitérní kusy a soupravy, které pro DUV Granát navrhly výtvarnice Světlana Dudková, Lenka Beranová nebo Zdeňka Laštovičková, případně granátové kreace našich i zahraničních účastníků turnovských šperkařských sympozií. Ty byly totiž také již vícekrát prezentovány v zahraničí, mimo jiné na výstavě Europalia ČR v Bruselu roku 1998. Zajímavým oživením expozice by pak mohl být tradiční katalánský šperk s pyrenejskými granáty (přesněji almandiny) z Perpignanu. Ty jsme chtěli do Turnova přivést již v loňském roce, ale nevyšlo to. Snad se zajímavý exkurz do této, pro nás dosud neznámé a poněkud exotické epizody evropského šperku již letos podaří úspěšně zrealizovat.

Výstava bude instalována v Klenotnici od 16. května (vernisaž v 16.30) do 14. července.

Miroslav Cogan

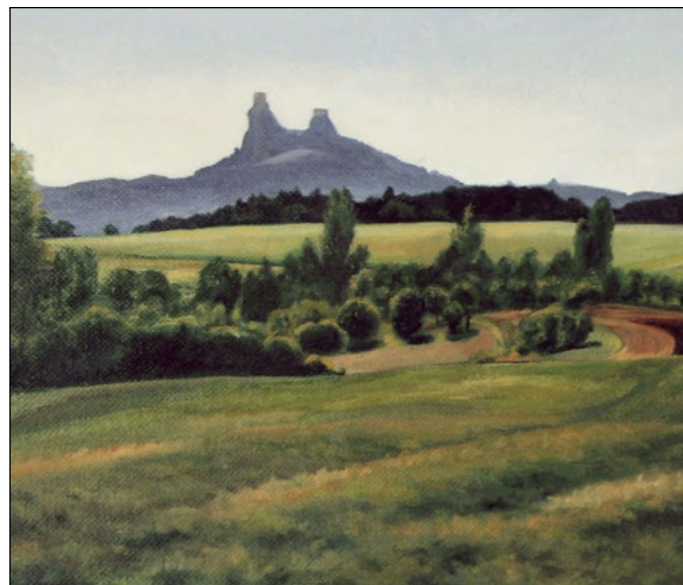
KAREL JANÁK – VÝSTAVA OBRAZŮ A GRAFIKY

K sedmdesátinám turnovského výtvarníka Karla Janáka pořádáme první výtvarnou výstavu letošní sezóny (druhou, započítáme-li i dětský Salón). Ve spolupráci s autorem jsme připravili rozsáhlou retrospektivu jeho obrazů a grafiky. Ty po desetiletí patří k výrazným jevům naší regionální scény, ale podnikavý autor s nimi seznamuje veřejnost i v dalších regionech, naposledy v Přerově. Všestranný autodidakt zkouší rozličné techniky a žánry, ale nejvíce doma je přeci jen v krajinomalbě, kterou zachycuje v rozsáhlé škále záběrů od rozmáchlých scénérií se vzdálenými obzory až po detail přírodního motivu, jako je třeba zákoutí s devětsílem rašícím z loňského listí. Stejně jako generace krajinářů před ním jej mocně oslovil Český ráj, a tak,

přestože objevuje vlastní neotřelé pohledy, nechybí na jeho obrazech ani známé siluety Kozákova nebo Trosek. Janák si postupně osvojil charakteristický malířský

přednes s realisticky podanými tvary a s výraznou hutnou barevností a je proto divákům blízký a srozumitelný.

Miroslav Cogan

MEDOVÁ MUZEJNÍ NOC aneb JEDEM' S MEDEM

Na sobotu 18. května jsme si pro vás a vaše děti připravili lákavý podvečerní program plný činorodého bzukotu a medově sladkých lákadel. Návštěvu celé akce můžete zahájit prohlídkou včelařské výstavy, která bude pro dětské návštěvy obohacena speciálním zážitkovým programem *Jedem' s medem*, který děti seznámí s náročným životem včelky v úlu se všemi povinnostmi a úkoly, ale také sladkou odměnou za všechnu tu dřinu.

Kamenářský dům nabídne také čtení pohádek o včelích medvídcích s **Evou Kordovou**, spoluorganizátorem akce je totiž Městská knihovna Antonína Marka. Dobrodružství čmeláčích brášek Čmeldy a Brumdy si s dětmi můžete připomenout také při sledování divadelní inscenace *Příhody včelích medvídků* pražského a **Krapet**.

Pro dospělé návštěvníky jsou připraveny dvě poutavé besedy: setkání s ředitelkou muzea, **Vladimírou Jakouběovou**, a povídání na téma med, medovina a další včelí produkty v lidovém prostředí, a beseda pod názvem *Žijeme v době dřevěné?* s výtvarníkem a spisovatelem **Martinem Patřičným**. Toto setkání volně navazuje na úctyhodnou stovku tzv. „dřevěných večerů“,

kteří M. Patřičný za velkého diváckého ohlasu realizoval od roku 1998 v Národním muzeu a v nichž poutavě vypráví o stromech, dřevu a práci s ním a odhaluje mytologické významy dřeva v umění i lidském životě.

Celý program Medové muzejní noci doprovodí prodej medu, medoviny, svíček, kosmetiky z včelích produktů a souvisejícího sortimentu. Podrobný časový harmonogram najdete na webových stránkách muzea.

Lenka Laurynová

Včelí medvídci v podání divadla Krapet.

JEDEM' S MEDEM

Letošní Muzejní noc bude mít blízko k tématu loňské muzejní noci, které dominovaly pískovcové skály Českého ráje a horolezci. Letošním tématem bude včelařství, fungování včelstva a v neposlední řadě vznik a význam medu. Ačkoli se na první pohled zdá, že horolezci a včelařství nemají nic společného, není od věci se právě nad shodami těchto dvou světů zamyslet. Abychom druh aktivit Muzejní noci lehce nastínil, uvádíme shodné aspekty ze života horolezce a včelstva, třeba vám napoví, co budou moci její účastníci zažít...

1. Život včely, jakožto i horolezce, je fyzicky náročný, intenzivní a krátký.
2. Trubec, stejně jako horolezec, realizuje svůj výkon s vědomím, že musí podstoupit několik rizik a překlenout práh své bolesti, aby dosáhl kýženého výsledku.
3. Horolezec potřebuje k lezení partáka, bez party se horolezci neobejdou, stejně tak i včela bez včelstva nemůže žít.
4. Motivace zdolání vrcholu a překonání sama sebe je opojnou slastí jak pro horolezce, tak pro včelu, která se de facto bez sladkého medu neobejde.
5. Vědomí svého osudu je pro oba tyto subjekty, včelu i horolezce, fatální a pro okolí vlastně zcela iracionální.
6. Horolezec a včela přijímají zcela bez výhrad a s oddaností smysl svého života, který většinu času tráví venku, ve výškách, a k večeru padají únavou z celodenní námahy ve skalách a mezi květy.
7. Oba subjekty jsou ztělesněnými vzory píle, houževnatosti, odvahy, oddanosti a bezmezní osobní zapálenosti

Tereza Nemethová

KAMENÁŘSKÝ DŮM JAKO NAHRÁVACÍ STUDIO

Kamenářský dům si může do repertoáru akcí zařadit další zajímavou událost. O jednom podzimním víkendu celý patřil turnovské hudební skupině **Mackie Messer Band**, která si prostory Kamenářského domu vybrala pro nahrávání hudby k dokumentárně-naučnému filmu *Židovské*

památky v Českém ráji a okolí. Prostor světnice se proměnil v zabarikádovanou zkušebnu, ze které se do noci linuly příjemné melodie pouličního šramlu a židovských melodií. Je to důkaz, že Kamenářský dům žije svým, mnohdy neobvyklým, leč plným životem... -ak-

JAK DĚTI SLAVILY MASOPUST A VÍTALY JARO

Masopustní dílny, ať už probíhaly na Dlaskově statku, nebo ve světnici Kamenářského domu, měly opět hravý a bláznivý rozměr – a to myslíme doslova. Děti si vytvořily masku maškary, která se nasadila na hlavu jako přilba a díky otvorům na oči mohly pozorovat dění venku. Masky skryla dotyčného, nabídla jen dvě skuliny na pozorování terénu a zcela proměnila všechny účastníky v upovídané babky, klibny, vousaté sedláky, medvědy a vlasaté máničky.

Po masopustním reji jsme se připravili na příchod jara nastrojením Morany. Muzejní dětský kroužek *Malý etnograf* si vyzkoušel tradiční obchůzku s Moranou po prvním jarním dni. Podle všeobecného monitoringu ve školách a v rámci pozorování malých etnografů a jejich vrtochů, neposednosti a nepozornosti soudíme, že už byl nejvyšší čas Moranu pohřbit a s plícemi plnými čerstvého vzduchu přivítat venku jaro. -tn-

VZPOMÍNKA NA BOHUMILA MORAVCE

Naše muzeum získává řadu poznatků a zajímavých exponátů také díky svým spolupracovníkům. Mezi nejvýznamnější v geologických oborech patřil v uplynulých dvaceti letech Bohumil Moravec.

Bohouše jsem znal od roku 1969, kdy jsme se několik let pravidelně potkávali na akcích královéhradecké mineralogické sekce, ze které vzešla řada českých odborníků v geologických oborech. Bohouš se přitom vyučil prodávčem a až do devadesátých let 20. století pracoval v samoobsluze. Jeho celoživotním zájmem však byla neživá příroda. V průběhu desetiletí vytvořil sbírku s řadou unikátních vzorků, přičemž se soustředil na minerály z Podkrkonoší a Krušných Hor. I bez formálního vzdělání dosáhl vynikajících znalostí a objevů. Doma vybudoval brusičskou dílničku, ve které precizně zpracovával kameny. Zájem o krušnohorské drahé kameny ho přivedl ke zhotovení repliky obkladu z kaple sv. Kříže na Karlštejně, která je dnes ozdobou naší expozice kamenářství v 1. patře. Výsledky své práce prezentoval i na výstavách, které měly vždy velký ohlas. Muzeum Orlických hor a Orlická galerie připravilo z jeho sbírek velkou výstavu v roce 1994. S námi se podílel na sérii výstav o českém granátu. V roce 2004 realizoval, spolu

s Petrem Machkem, nejprve u nás a později v dalších městech výstavu *Drahé kameny Krušných hor*, s Dr. D. Schwartzem představil acháty z Českého masivu. Pozoruhodná byla také jeho přednášková a publikační činnost. Publikoval 46 článků, řada vyšla v časopise *Minerál*, v jehož redakční radě od roku 2007 působil. Z ložiska českých granátů Vestřev popsal minerály platinových kovů, diamanty a řadu vzácných minerálů. Další objevy pocházely z lomu v Doubravici u Jičína, ze Studence u Jilemnice, z Frýdštejna, z Morcinova a z Proseče pod Ještědem. Bohouš se o své nálezy a znalosti vždy ochotně dělil s každým, kdo měl zájem. I pro sbírku turnovského muzea často přinášel zajímavé exponáty. Svoji usilovnou práci získal v geologických oborech erudici i respekt, kterou mu mohl závidět ne jeden odborník. Oporou pro jeho činnost mu byla celá rodina. Když Bohumil v sobotu 28. července 2012 zemřel ve věku 62 let, nabídla jeho manželka v této těžké chvíli muzeu další kameny. Tyto exponáty pro nás mají velký význam, protože pocházejí z lokalit, které jsou v současnosti již zaniklé. Na přátelství a skromnost Bohumila a jeho přínos pro naše muzeum nezapomeneme.

Tomáš Řídkošil

Z VALNÉ HROMADY PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI

V sobotu 2. března 2013, v roce 125. výročí narození jičínského rodáka Karla Kazbundy, historika, archiváře a žáka Josefa Pekaře, se právě v Jičíně v porotním sále zámku konala v pořadí už 23. valná hromada PSČR. O letošním prvním opravdu jarním víkendem se porotní sál zaplnil takřka do posledního místa.

Pozvání na valnou hromadu přijali vedle členů společnosti i zájemci z řad jičínské veřejnosti. Přilákalo je setkání s prof. PhDr. Robertem Kvačkem, který se ve svém vystoupení zamyslel na téma *Historik jako svědek*. Jednou ze specializací prof. Kvačka jsou dějiny a diplomacie první republiky a druhé světové války. Hodina plná faktů, doložená citacemi a dokreslená poutavým vyprávěním, ve kterém nechyběly ani vlastní zážitky, opravdu nadchla všechny posluchače v sále. Valná hromada Pekařovy společnosti Českého ráje nakonec zvolila prof. Kvačka svým čestným členem a projevila tak uznání jeho celoživotní práci. Byl to zároveň „opožděný“ dárek k jeho loňským 80. narozeninám.

Předána byla i *Cena Josefa Pekaře*, která je udělována Sdružením historiků České republiky a Pekařovou společností mladým historikům do 35 let. V jejím 11. ročníku získal toto ocenění PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D. z Historického ústavu Univerzity Hradec Králové za monografii *Boleslavský landfrýd 1440–1453: Krajský landfrýdní spolek v pohusitských Čechách*. Je to již druhá práce Dr. Berana, která čerpá z historie našeho regionu.

Po přednášce proběhl řádný program valné hromady. Vedle předložených zpráv za rok 2012 a záměrů činnosti na letošní rok schválila valná hromada i přijetí pěti nových členů.

Historici Zdeněk Beran a Robert Kvaček ocenění na valné hromadě.

Pozvání na konferenci a jarní výlet

Nechybělo ani pozvání na letošní konferenci, inspirovanou životním jubileem a činností již zmíněného Karla Kazbundy, na téma *Karel Kazbunda, kulturní dědictví a mezinárodní právo*. Konference se shodou okolností koná rovněž v Jičíně ve dnech 19. a 20. dubna letošního roku.

Zveřejněn byl i termín a program jarního pekařovského zájezdu. V sobotu 4. května pojedeme do Bělé pod Bezdězem. Čeká nás návštěva nově uspořádaného regionálního muzea a dalších památek nám blízkého regionu. K účasti na konferenci i na zájezdu se můžete přihlásit, jako vždy, v muzeu u J. Petruškové (petruskova@muzeum-turnov.cz).

Jitka Petrušková

DRINGS

poradenství * software * hardware

Výpočetní technika – kousek od muzea!

- Počítače, příslušenství, digi-fotoaparáty, audiotechnika to vše můžete zakoupit ve Skálově ulici 6 otevřeno ve všední dny 13.30 – 17.30 hodin
- Objednávat můžete i v pohodlí domova nebo kanceláře využijte e-shop na stránkách www.drings.cz!

BARVY
specializovaná prodejna

Nabízíme veškerý sortiment barev k použití v interiérech i exteriérech, autolaky, lazury ad.

Studentská 1727, Turnov • tel./fax: 481 321 180, 602 364 436
www.baryturnov.cz • email: info@baryturnov.cz

ZE SBÍREK MUZEA – OPRÁTKA

Jedním z trochu morbidních lákadel výstavy *Ze sbírek Josefa Václava a Jany Scheybalových* byla i oprátka. Pravá oprátka. Není to zrovna předmět, kterým bychom se rádi zabývali, ale nejde pominout skutečnost, že je velmi zajímavý. Především proto, že přesně víme, kdo a kdy byl na této oprátce popraven, a víme, že se svým způsobem jednalo o „celebritu“.

Josef Kögler, který byl v roce 1897 v Liberci popraven oběšením, byl rodákem z Jablonce nad Nisou, kterému se v životě moc nedařilo, až se nakonec stal lupičem. Jelikož k loupení používal zbraň a několik přepadených zranil, až nakonec nejméně jednoho zabil, skončil po dlouhém a napínavém pátrání (které zavedlo policii až do Afriky) před soudem. Bylo mu připisováno až 13 vražd, souzen byl ale pouze za jednu. I tak mu však, spolu s dalšími trestnými činy, vynesla

trest nejvyšší. Köglerův proces byl jednou z bulvárních senzací roku 1897. Souzený muž udivoval diváky a novináře (a poté i celou veřejnost) absolutním klidem, s jakým snášel soud a poté vyslechl rozsudek, a o jeho vtipných komentářích se šířily pověsti. Dnes bychom možná došli k závěru, že nebyl mentálně úplně v pořádku. Jeho údajné zvolání před popravou – „Ach, už se moc těším!“ – tomu docela nasvědčuje.

O Köglerovi, jeho činech, soudu a popravě vyšlo mnoho novinových článků, několik drobných knížek, pohlednice i kramářské písně. To vše, i s oprátkou, se zachovalo ve Scheybalově sbírce. Kdo výstavu navštívil, mohl se se vším seznámit na vlastní oči.

Alžběta Kulíšková

STALO SE PŘED STO LETY V TURNOVĚ A OKOLÍ

Jak píše deniky „*nesvědomitá hrabivost vrhla se i na med a pořídila smíšeniny a napodobeniny medu*“, které podráží důvěru veřejnosti v pravý český med. Proto byla stanovena kontrola medu *Zemským ústředním spolkem včelařským pro království České*, který bude napříště zárukou pro ty, kteří chtějí za své peníze med dobrý, zaručeně pravý a nezkažený. * Občané bydlící v Kozákovské ulici (dnes 28. října) podali městské radě žádost o vybudování spojovací uličky mezi jejich ulicí a ulicí Riegrovou (dnes 5. května). Stávající ulička mezi klášterní zahradou a zahradou pana Hermana je naprosto nevyhovující a jiný přechod dosud není. (O vzniku Havlíčkova náměstí tehdy ještě nikdo ani nepřemýšlel). Zřízením této nové ulice by údajně získalo celé město a především tato část, neboť zde prý bydlí mnoho důstojníků a v sezóně se tu turistům pronajímá velký počet letních bytů. * Sportovní klub v Turnově již upravil své travnaté tenisové hřiště, a tak mohl ihned 1. dubna zahájit svou činnost. Klub zaznamenal rapidní nárůst členstva především z řad dámské

části populace. K tomu byl u hřiště citlivě upraven park a bude vybudován nový plot, aby bylo možné sledovat sportovní ruch na hřišti jednak z ulice, a také z cesty vedoucí k městské plovárně. Proto bude prkenný plot nahrazen drátěným a na cestě k plovárně budou instalovány lavičky zapůjčené Okrašlovacím spolkem. * Město neustále trápí nečitelné a poškozené názvy firem a další zbytečné nápisy a reklamy na domech. Vzhledem k tomu, že právě začíná turistická sezóna, bylo by vhodné, kdyby jejich majitelé dali tuto ne-

vzhlednost do pořádku. * Studentská noclehárna, která je obvykle umístěna v menším sále turnovské Sokolovny, byla přeložena do počátku prázdnin do hospodářské budovy Skálava sirotčince. V sále Sokolovny našla své místo dočasně kreslárna dívčí měšťanské školy. * 27. května udeřil blesk do kostela ve Vlastibořicích. Ten byl našťastí opatřen bleskosvodem, a tak se blesk svezl po něm a při tom jej asi na třinácti místech proděravěl. * Před sto lety, 3. června, zemřel v Turnově po delší nemoci ve věku 68 let pan Vilém Epstein, obchod-

Vilém Epstein.

ník a majitel firmy Daniel Epstein, starosta náboženské obce izraelské, člen městského zastupitelstva a mnoha místních dobročinných spolků. V obchodním světě byl znám jako zkušený, bystrý a příčinnivý obchodník. V obecním zastupitelstvu byl činný po několik volebních období a po posledních volbách předsedal při zahájení první schůze jako nejstarší člen městského zastupitelstva. Pochován byl za účasti široké veřejnosti, zástupců města, úřadů, okresu a místních spolků na turnovský židovský hřbitov.

David Marek

Pohled na Malou Jizeru, v pozadí tenisové kurty, kolem roku 1900.

VÝSTAVY A AKCE V DUBNU, KVĚTNU A ČERVNU

GALERIE

14. 2. – 7. 4. Ze sbírek manželů Josefa a Jany Scheybalových
18. 4. – 2. 6. Chvála píli včel
výstava o včelách a medu
11. 6. – 27. 10. Výtvarné umění v Českém ráji

VÝSTAVNÍ SÁL

4. 4. – 5. 5. Karel Janák *obrazy, reliéfy a grafika*
14. 5. – 30. 6. Horolezecká fotografie
4. 7. – 31. 8. To není šperk (Comenius) a Eva Víšková, *glyptika*

KLENOTNICE

16. 5. – 14. 7. Český granát na světových výstavách
od 20. 7. se vrací stálá expozice uměleckých předmětů ze sbírek turnovské šperkařské školy

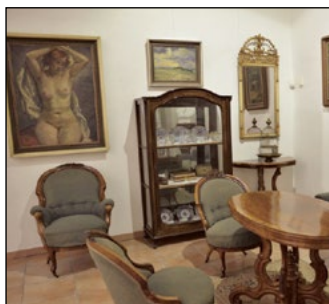
KULTURNÍ AKCE

5. 4. Noc s Andersenem
18. 5. Muzejní noc
25. – 26. 5. Staročeské řemeslnické trhy

FOTOOHLÉDNUTÍ ZA MINULÝM ČTVRTLETÍM

Na začátku února proběhla na Dlaskově statku oslava Masopustu, která, dle pamětníků, patřila k těm nejpovedenějším za dobu, kdy masopustní reje na statku pořádáme. Zúčastnily se jí desítky pestrobarevných masek, nejen z dílny našeho muzea, ale maskovaná přišla i řada návštěvníků.

Další fotografie přibližují atmosféru výstav a akcí, které jsme v prvním čtvrtletí připravili. Zleva instalace výstavy Ze sbírek Scheybalových, vernisážové vystoupení na Dětském salonu, dílna drátování vajec a pan Jaroslav Mojsl při zahájení výstavy poštovních známek a pohlednic.

NAVŠTIVTE NÁŠ MUZEJNÍ OBCHOD

- Široká nabídka drahokamů z České republiky i z celého světa
- Šperky z českých granátů, drahokamů, zlata, stříbra i oceli
- Sklo, skleněné šperky, černá bižuterie, repliky historického skla
- Keramika, dekorace, dárkové předměty
- Upomínkové předměty, knihy, pohlednice a mapy
- Pochutiny, čokolády, Kitlův životabudič a další regionální výrobky

Muzejní čtvrtletník vydává Muzeum Českého ráje v Turnově. Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054. Odpovědná redaktorka: Mgr. Alžběta Kulišková. Grafická úprava: pch, sazba: AK. Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov, tel. 481 319 411. Uzávěrka tohoto čísla byla 20. března 2013. Muzejní čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea a v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova. Chcete jej dostávat poštou? Napište na kuliskova@muzeum-turnov.cz.

OTEVÍRACÍ DOBA: MUZEUM a KAMENÁŘSKÝ DŮM: Úterý až pátek: 9.00–16.00 (od května do 17.00); o víkendů polední pauza 12.00–13.00 (denně v Kamenářském domě). **DLASKŮV STATEK:** do 17.00 až od června.

